ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ

ਪ੍ਰੀਤਮ ਸਿੰਘ ਕਵੀ

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library

Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library has been created with the approval and personal blessings of Sri Satguru Uday Singh Ji. You can easily access the wealth of teaching, learning and research materials on Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library online, which until now have only been available to a handful of scholars and researchers.

This new Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-library allows school children, students, researchers and armchair scholars anywhere in the world at any time to study and learn from the original documents.

As well as opening access to our historical pieces of world heritage, digitisation ensures the long-term protection and conservation of these fragile treasures. This is a significant milestone in the development of the Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library, but it is just a first step on a long road.

Please join with us in this remarkable transformation of the Library. You can share your books, magazines, pamphlets, photos, music, videos etc. This will ensure they are preserved for generations to come. Each item will be fully acknowledged.

To continue this work, we need your help

Your generous contribution and help will ensure that an ever-growing number of the Library's collections are conserved and digitised, and are made available to students, scholars, and readers the world over. The Sri Satguru Jagjit Singh Ji E-Library collection is growing day by day and some rare and priceless books/magazines/manuscripts and other items have already been digitised.

We would like to thank all the contributors who have kindly provided items from their collections. This is appreciated by us now and many readers in the future.

Contact Details

For further information - please contact

Email: NamdhariElibrary@gmail.com

kirpal singh chana

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਸੰਗੀਤ

- ਮੋਹਨ ਸਿੰਘ ਕਵੀ

ਵਾਹ! ਕਿਸਮਤ, ਤੇਰੇ [illegible] ਕਰਤਾਰ! ਜੀਵਨ ਦੇ [illegible] [illegible]

[illegible]

ਜਦੋਂ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ ਨਿਕਾਲਾ ਦਿਤਾ ਗਿਆ [illegible]

ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ (ਪਿਤਾ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ਵਿਰਸਾ ਵਡਿਆਂ ਦੀ ਸੰਗੀਤ ਨੂੰ ਅਗਾਂਹ ਤੋਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਵਿਰਾਸਤ ਨੂੰ ਸਿੰਜਦਾ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੋ ਗੁਰੂ ਆਪ ਸੇਵਿਕਾ ਹੈ ਉਸ ਨੂੰ ਪਰੰਪਰਾਗਤ ਪਰਿਵਾਰਕ ਰਸਮਾਂ ਰਵਾਇਤਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਜੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਇਕ ਸੰਗੀਤ ਦਰਬਾਰ ਹੋਣ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਕੀਤੀ ਹੋਈ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਸ਼ੁਰੂ ਆਪ ਜੀ ਨੇ ਹੋਣ ਦੀ ਉਸਤਾਦ ਤਰਨ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਉਸਤਾਦ ਗੁਰਮੀਤ ਸਿੰਘ ਉਸ ਨੂੰ ਬਹਾਰੇ ਹਨ ਜਿਸ ਵਿਚ ਆਪਣੇ ਚੰਗੀਆਂ ਅਤੇ ਚੰਗੇ ਗਾਣੇ ਆਮ ਪਾਸ ਕੀਤਾ ਤੋਂ ਸੁਣੇ ਅਤੇ ਉਤਪਾਦਨ ਦੇ ਸਾਹਿਤ ਤੇ ਰਚਨਾਤਮਕ ਤੇ ਲਾਏ ਗਏ।

ਵਰਣਨਯੋਗ ਹੈ ਕਿ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਸਾਹਿਤ ਰਚਨਾਵਾਂ ਸਾਂਭਣੇ ਖੋਜਣੇ ਲਈ, ਪ੍ਰਤੀਤ ਸਿੰਘ ~~[illegible]~~ ਵਿਦਿਆਰਥੀਆਂ ਤੇ ਅਤੇ ਪਾਸੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਕਰਾਂਦੇ ਹਨ। ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਸ਼ਾਸਤਰ ਉਸਤਾਦ ਦੇ ਸੁਰੀਲਾ ਰਚਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਵਿਸ਼ਵਾਸ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਸਾਰ ਰਾਗਾਂ ਦੀ ਹਨ, ਇਸ ਲਈ ਸਾਰ, ਦੋਵੇਂ ਸੁਰਾਂ ਦੇ ਸਰੂਪ ਸਾਰਾ ਰੰਗ ਤਾਲ ਸਾਰ ਦੀ ਆਪ ਸਮਝ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ। ਅਨੇਕ ਆਪ ਦੇ ਸ਼ਾਗਿਰਦਾਂ ਵਿਚ ਅੰਤਰਰਾਸ਼ਟਰੀ ਪੱਧਰ ਤੇ ਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਖ਼ਬਰੀ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਹਰਮੋਨੀਅਮ, ਤਬਲਾ, ਦਿਲਰੁਬਾ, ਸਿਤਾਰ, ਸਰੋਦ, ਸੰਤੂਰ ਆਦਿਕ ਸਭ ਸਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬੱਚੇ ਬੱਚੀਆਂ ਨੂੰ ਦਿਤੀ ਜਾ ਰਹੀ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਆਪਣੇ ਆਪਣੇ ਢੰਗ ਵਿਚ ਮਾਹਿਰ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਸਾਰੇ ਅਜੋਕਾ ਸੰਗੀਤ ਰਸਮਾਂ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਉਤੇ ਲਾਗੂ ਹੋ ਰਹੇ ਹਨ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਸ੍ਰੀ ਗੁਰੂ ਗੋਬਿੰਦ ਸਿੰਘ ਸਾਹਿਬ ਵਿਚ ਦੇ ਉਦਾਹਰਨ ਅਨੁਸਾਰ ਅਨੇਕਾਂ ਦਾ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਹੈ; ਸ੍ਰੀ ਸੁਖਵਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਜਿਹੀ ਲਗਨ ਤਕੀ ਜਿਹਾ ਸਿੰਘ ਤੇ ਤਬਲੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲਵੇ, ਸਤਿਪ੍ਰੀਤ ਰਚਨਾ ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਿਸਨੇ ਪਟਿਆਲਾ ਦਾ ਨਾਮ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆਂ ਵਿਚ ਰੌਸ਼ਨ ਕੀਤਾ ਹੈ। ਸ੍ਰੀ ਦਿਲਬਾਗ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਸ੍ਰੀ ਹਰਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜਲੰਧਰ ਦੇ ਪ੍ਰੋ. ਸਿਤਾਰਵਾਦਕ ਤੋਂ ਸਿਤਾਰ ਵਜਾ ਕੇ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਦੀ ਹੈ। ਆਧੁਨਿਕ ਵਿਚ ਸ੍ਰੀ ਜੋਤਰ ਸਿੰਘ- ਗੁਰਦੇਵ ਸਿੰਘ ਮਿਸਲ ਭੰਡਾਂ ਦੇ ਨਾਮ ਦਾ ਡੰਕਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਵੱਜ ਆਪਣੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਅਤੇ ਹੋਰ ਅਨੇਕਾਂ ਸ਼ਾਗਿਰਦ ਸੱਚੇ ਹਨ ਤੇ ਆਪਣੇ ਉਸਤਾਦਾਂ ਦੀ ਸੇਵਾ ਦੁਨੀਆਂ ਭਰ ਵਿਚ ਉਜਾਗਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਨ। ਇਹ ਵਿਰਸੇ ਨੂੰ ਸਾਂਭਣ ਦੇ ਸ਼ਲਾਘਾਯੋਗ ਉਪਰਾਲਿਆਂ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਦੀ ਦੇਣ ਪ੍ਰਤੱਖ ਹੈ।

ਇਹ ਤਾਂ ਗੱਲ ਹੋਈ ਸ਼ਾਸਤਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦੀ। ਆਓ ਆਪਾਂ ਗੁਰਮਤ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਜਾਂਚ ਦੀ ਕਰ ਸਕਦੇ।

ਇਹ ਠੀਕ ਹੀ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦੀ ਪੱਧਤੀ ਨੂੰ ਪਤਿਆਂ ਤਾਂ ਸ਼੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਜਿਹਾ ਰੰਗ ਭਰਦੇ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਆਪ ਦੀ ਰੰਗ ਵਿਚ ਤੇਜ ਤਾਂ ਇਕੋ ਇਕ ਮਾਮਾ ਦੀ ਰਾਗ ਦਾ ਕੀਰਤਨ ਸੁਣਦੇ ਤੇ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ~~[illegible]~~। ਗੁਰਬਾਣੀ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਪੱਧਤੀ ਰਾਗ ਗਾਇਨ - ਤਾਂ ਸ਼ੁੱਧ ਆਪ ਦੇ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ। ਸਵੇਰ ਦੇ ਕੀਰਤਨ (ਆਸਾ ਦੀ ਵਾਰ) ਦਾ ਪ੍ਰਸਾਰਨ ਇਕੋ ਅਜੇਹਾ ਰਾਗ ਰਾਗਣੀਆਂ, ਜੋ ਆਪ ਬਾਣੀ ਵਿਚ ਵਰਤੇ, ਪਰ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਅਨੁਸਾਰ ਗਾਏ ਜਾਣ, ਉਸ ਦੀ ਗਾਇ-ਕੀ ਤਾਂ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਦੀ ਤਾਰਦੇ ਹੋਏ ਸ੍ਵਰ ਦੀ ਰਸਭਰੀ ਗਾਇਨ ਦੀ ਕੀਰਤਨ ਸਮੇਂ ਪ੍ਰਾਣ ਦੇਂਦੇ ਹੀਆਂ ਸਾਜ਼ੀਆਂ ਅਤੇ ਦੂਜੀਆਂ ਨੂੰ ਗੱਲਿਆਂ ਤਾਂ ਹੈ। ਇਸ ਦੇ ਕੀਰਤਨ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਹੈ, ਪ੍ਰਸਿੱਧ ਕੀਰਤਨੀਏ ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਹੀ ਤੇ ਉਹ ਭਾਈ ਸੰਤ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ, ਆਪ ਦਾ ਸਾਥ ਦਾ ਤਬਲਾ ਵਜਾਂਦੇ ਅਤੇ ਰਾਗ ਗਾਉਂਦੇ ਸੀ ਹਨ। ਸੰਤ ਰਤਨ ਸਿੰਘ ਦੇ ਬੇਟੇ ਸੰਤ ਗਯਾਨ ਸਿੰਘ ਪੁੱਤਰ ਬਹੁਤ ਖੇਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੇਮ ਪੂਰਵਕ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਸੰਤ ਵੇਦ ਸਿੰਘ ਤਾਊਸ/ਦਿਲਰੁਬਾ ਵਜਾਂਦੇ ਹਨ।

ਅੱਜ ਕਲ ਦੀ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ਾਂ ਵਿਚ 6 ਤੇ ਵਧੇ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿਚ ~~[illegible]~~ ਧੁੱਨੀਆਂ ਦੇ ਵਜੇ ਹੀ ਹਨ ਅਤੇ ~~[illegible]~~ ਧੁੱਨੀਆਂ ਦੇ ਹੀ ਸਭ ਸੁਣਦੇ ਰੋਜ ਨਾਲ ਕੀਰਤਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕੀਰਤਨ ਵਿਚ ਭਿੰਨਤਾਈਆਂ ਵਜਾਉਣੀਆਂ ਦੀ ਇਸ ਕਲਾ ਤੇ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਨੇ ਕੀਰਤਨਕਾਰਾਂ ਨੂੰ ਭਿੰਨ ਆਪ ਕਲਾ ਦੇ ਰੰਗਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਤਾਂ ਇਹ ਉਸ ਪਰਮਾਰਥ ਵਿਚ ਸੁਆਦ ਤੋ ਮਾਣੀ ਹੈ।

ਇਸ ਅੱਜ ਇਸ ਕਲਾ ਵਿਚ ਜੋ ਦੇਸੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰੀ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪਰਚਾਰ ਅਤੇ ਗੁਰਮਤਿ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਉਸ ਦੀ ਤੰਤੀ ਸਾਜ਼ ਦਾ ਸੰਗੀਤ ਵੱਲ ਰੁਚੀ ਹੈ ਅਤੇ ਉਸਦੇ ਸੁਆਮੀ ਦੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਹੀ ਹਨ, ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਅੱਜ ਸਭ ਨਮਸਕਾਰ ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ ਤੰਤੀ ਤੇ ਇਸ ਦੀ ਪਰਚਾਰ ਲਈ ਉਨ੍ਹਾਂ ਵਿਦਿਆਲਿਆਂ ਤੇ ਸੰਗੀਤ ਕੀਰਤਨ ਵਿਦਿਆਲਯ ਖੋਲ੍ਹ ਦਿੱਤੇ ਹਨ ਨਾਮ ਗੁਰਦੁਆਰਿਆਂ ਵਿਚ ਕਰਦੇ ਹਨ ਤੇ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਆਪ ਹੀ ਨਾਲ ਤੰਤੀਆਂ ਦਾ ਰੱਖ, ਰਸਭਿੰਨੀ ਪ੍ਰੀਤ ਨਾਲ ਵੀ ਅਰਪਨ ਹਨ। ਤਰੀਕੇ ਵਿਚ ਇਸ ਤਰਜ਼ ਨਿਰਾਲਾ ਸ਼ੁੱਧ ਸਤਿਗੁਰੂ ਦੀ ਹੀ ਦੇਣ ਜਾਪਦਾ ਹੈ।

ਆਪ ਦੇ ਅਜੇਹੀਆਂ ਵਿਚ ਦੀ ਸ਼ਾਸਤ੍ਰ ਸੰਗੀਤ ਦਾ ਪੂਰਾ ਸਤਿਕਾਰ ਜਾਣੀਏ ਇਸ ਦੀ ਅਧਿਕ ਤੀਬ੍ਰ।

ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ
29.10.1986

<u>ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ</u> (ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ)

ਸਿੱਖ ਜਗਤ ਦੀ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸੰਪ੍ਰਦਾਇ ਦੇ ਵਰਤਮਾਨ ਸਤਿਗੁਰੂ ਸ੍ਰੀ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦਾ ਜਨਮ 20 ਨਵੰਬਰ 1920 ਈ: ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ, ਜ਼ਿ: ਲੁਧਿਆਣਾ (ਪੰਜਾਬ) ਵਿਖੇ ਹੋਇਆ। ਆਪ ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਅਤੇ ਮਾਤਾ ਭੁਪਿੰਦਰ ਕੌਰ ਜੀ ਦੇ ਪ੍ਰਥਮ ਸਪੁੱਤਰ ਹਨ। ਆਪ ਜੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ [illegible] ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਦੇ ਪਵਿੱਤਰ, ਧਾਰਮਿਕ ਅਤੇ ਰੂਹਾਨੀ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ~~[illegible]~~ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਹੋਇਆ। ਇਸੇ ਲਈ ਪਵਿੱਤਰ ਜੀਵਨ ਅਤੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਗੁਣਾਂ ਕਰਕੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਤੁਸਾਂ ਦਲੇਰ ਤੇ ਅਗਾਂਹ ਸਾਧਨਾ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਰੂਹਾਨੀ ਵਿਚਾਰ ਸਿੱਖ ਗੁਰੂਆਂ ਦੇ ਉਪਦੇਸ਼ ਦੀਆਂ ਉੱਚ ਸਾਰੀ ਕਰਨੀ ਕੌਮ ਅਤੇ ਵਿਦ੍ਵਾਨ ਕਰਕੇ ਉਸ ਸਮਾਜ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮਧਾਰੀ ਸਮਾਜ ਨੂੰ ਇਕ ਆਦਰਸ਼ਕ ਜੀਵਨ ਦੇਣਾ, ਵਿਸ਼ਵਿਆਪੀ ਪ੍ਰੇਮ ਭਾਵ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ, ਸਾਦਗੀ ਅਤੇ ਸੰਜਮ ਦੇ ਗੁਣ ਸਿਖਾਏ ਹਨ, ਇਤ੍ਯਾਦਿ।

ਜਦੋਂ ਆਪ (5 ਸਾਲ ਦੀ) ~~[illegible]~~ ਆਯੂ ਦੇ ਹੀ ਸਨ ਤਾਂ ਆਪ ਜੀ ਦੇ ਮਾਤਾ ਜੀ ~~[illegible]~~ ਅਕਾਲ ਚਲਾਣਾ ਕਰ ਗਏ ਇਸ ਕਰਕੇ ਆਪ ਦਾ ਪਾਲਣ ਪੋਸਣ ਸਿਖਿਆ. ਦੀਖਿਆ ਅਤੇ ਆਦਰਸ਼ ਵਿਚਾਰ ਦੀ ਸਾਰੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਨੂੰ ਗੁਰੂ ਪਿਤਾ ਅਤੇ (ਗੁਰੂ ਦੇ ਅਤਿ) ਸਿਆਣੇ ਸੇਵਕਾਂ ਨੇ ਨਿਭਾਇਆ।

~~[illegible]~~

160
5
6.40

~~[illegible]~~

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਗੁਰੂ ਘਰ ਦੀ ਮਰਿਆਦਾ ਅਨੁਸਾਰ [illegible]

[illegible]

ਕੀਤਾ। [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਉਸਤਾਦ ਤਰਸੇਮ ਸਿੰਘ ਰਹੀਲਾ (ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ), ਸੰਤ ਅਵਤਾਰ ਸਿੰਘ ਪਟਿਆਲਾ

(ਪਿਤਾ ਜੀ ਦੇ ਨੇ ਪਾਠ ਗੱਜਣ ਸਿੰਘ ਦੇ ਪਿੱਛ ਸਨ), ਤਰਲੋਚਨ ਪਾਲ ਦੇ

ਉਸਤਾਦ ਭੂਰੇ ਖਾਂ; ਰਹੀਮ ਬਖ਼ਸ਼ ਖਾਂ (ਰਾਮਪੁਰੀਏ), ਰਬਾਬੀ ਭਾਈ ਸਾਧੂ, ਭਾਈ

ਮਹੀਆ, ਭਾਈ ਤਾਬਾ (...) ਅਤੇ ਪ੍ਰੋ: ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ ਪੈਂਤਲ

(... [illegible] (ਕਮਾਨ ਵਾਦਕ ਵਿਚ ਅਪਣੀ ਦੇ

ਨੇੜੇ ਭਰਪੂਰ ਸਹਾਰਾ ... ਸਿੰਘ ਜੀ ਕਰਿਆ ਰਹੇ ਸਨ

ਅਪ [illegible] ਦਾ ਪਰਿਵਾਰ (ਦੁਆਰ ਸੀਸੀ ਗੁਰਿਦਰ ਜੋਤ

ਸ੍ਰਪਤੀ ਸ: ਉਜਾਗਰ ਸਿੰਘ ਜਿੰਤ ਰਾਜ ਸਤਾ, ਸ੍ਰੀ: ਹਰਿਆਣ ਪਾਲ ਸਾਧ ਸਿੰਘ

ਸਿੰਘ (ਸ੍ਰੀ: ਰਜੀਤਾ ਸਿੰਘ (ਜਿਤੀ . . . . ਨੂੰ ਤੇਰਿਆ ਜੋਰ ਨਾਲ

ਸਤਿਗੁਰ ਜੀ ਪਰਿਵਾਰਨੀ ਦੇ ਅਤਰ ਕਰਾਂਦੇ ਜਿਹੜੇ ਦੂਜੀ ਦੁਆਰੋ [illegible]

ਅਤੇ ਹੋਰ ਕੋਤ ਜੀ ਨਪੂਰੀ ਸੰਤ [illegible] ਸਿੰਘ ਜਿੱਤ ਪਰਧਾਨ

ਜਿਸ ਪਹਿਲਾ [illegible] ਸਾਜ ਜਿਨ੍ਹੇ ਤੇ (ਸ: ਚੰਨੋਵਾਲ) ਜਿਸ [illegible]।

[illegible] (ਜਿਤੀ ਨੂੰ ਤੇਰੀ ਦੇਵੇਂ ਅਨੰਦ ਸਾਰਕ

ਸਾਜਕਾਰੀ ਅਭਿਆਸ ਅਨੁਸਾਰ ਪਰਦਾਨ ਕੀਤਾ। ਆਪ ਜੀ ਦੀ

ਇਹ ਇਸ ਲੋਕ ਕੇ 14 ਸਾਲਾਂ ਸਾਜ਼ਕਾਰ ਤੇਰੀ ਨਪੂਰਨੀ ਸੀਸੀ ਸਾਹਿਬ ਕੌਰ

ਰਸ ਤੇ ਪਰਿਵਾਰੀ (ਸ: ਸਹਿਜ ਦੇ ਸੰਤ ਅਜੀਤ ਸਿੰਘ [illegible]

[illegible] ਦੇ ਨੂੰਪਰ ਜੋਤ ਸਰਤਾਰ ਸਿੰਘ ਸਾਜ ਇਕਤਾਰ [illegible]।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿਚ ਸਾਜਕਾਂ

ਸਿੱਖਾਂ ਦਾ ਸਤਪਾਲੀ ਸੰਗਤ ਅਤੇ ਦਿਲਚਸਪ ਰਹਿਆ। ਕਲਾਕਾਰ ਗਾਇਕੀ ਅਤੇ

ਨਾਮਧਾਰ ਅੰਮ੍ਰਿਤਸਰ ਵਿਚ ਇਸ ਸੰਪੂਰਨ ਹੋਏ ਭਾਈਚਾਰਾ

[illegible] ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ [illegible]
[illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ
[illegible] ਸਿੰਘ [illegible] ਅਤੇ [illegible] ਵਿਚ

[illegible] ਫਿਲਮਾਂ ਵਿਚ [illegible] ਦੀ [illegible] (15 [illegible])

(ੳ) [illegible] (1943), (ਅ) [illegible] (1959), (ੲ) [illegible],

(ਸ) [illegible] ਅਤੇ [illegible]

[illegible]।

[illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ [illegible]

[illegible]

[illegible] ਦੇ [illegible]

[illegible]। [illegible]

(1948, [illegible]) [illegible] (1956) [illegible] (1956) [illegible]

[illegible]। [illegible]

[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਨੂੰ [illegible]

[illegible] ਵਿਚ [illegible] ਅਤੇ [illegible]

ਦੇ [illegible] ਦੇ [illegible]

[illegible] ਤੇ [illegible] ਦੇ [illegible]

[illegible]

(ਹ) 1947 ਦੀ [illegible]

ਦੀ [illegible] ਅਤੇ [illegible] ਅਤੇ [illegible] ਵਿਚ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

(ਅ)

[illegible]

[illegible] ਅਤੇ [illegible]

[illegible] 2000 ਏਕੜ [illegible]

ਸਤਿਗੁਰੂ ਪ੍ਰਤਾਪ ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ ਦੇਹਾਂਤ (22-23 ਅਗਸਤ 1959 ਦੀ ਰਾਤ) ਦੇ ਬਾਅਦ ਜੀ, [illegible] ਦੀ ਇੱਛਾ ਅਨੁਸਾਰ ਹੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ ਗੁਰੂ ਪਦ [illegible] 10 ਸਤੰਬਰ 1959 ਨੂੰ [illegible]

[illegible] ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ ਨੇ [illegible]

[illegible] 14 [illegible]

[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible]

[illegible] ਸਿੰਘ ਜੀ ਦੇ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] (1) [illegible]

[illegible] (2) [illegible] (3) [illegible]

[illegible] (4) [illegible] (5) 17-6 [illegible] (6) [illegible]

[illegible] (7) [illegible] (8) [illegible] ; (9) [illegible]

[illegible] ਦੀ ਪੁਰਤੀ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

ਰਾਗ ਦੇ ਰੰਗ (ਡਾ. ਪੀ. ਸਿੰ: ਲਖੀਮਪੁਰ), (10) ਤਬਲਾ ਵਾਦਨ ([illegible]) 11. ([illegible])

ਮੋਹਿਨੀ [illegible], (12) ਸੰਗੀਤ [illegible] ([illegible]), (13) ਸੰਗੀਤ ([illegible])

ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਲਈ ਆਪ ਨੇ [illegible] [illegible] [illegible] ਦੀ ਮਦਦ ਕੀਤੀ।

([illegible]) [illegible] ਦੇ [illegible] ਦੇ [illegible]

ਤਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ [illegible] [illegible] ਦਾ [illegible] ਹੈ) । ਇਨ੍ਹਾਂ [illegible] ਵਿਚ [illegible], [illegible], [illegible], [illegible] [illegible] ਦੀ [illegible] [illegible] ਹਨ।

ਸ੍ਰੀ [illegible] [illegible] ਦੇ, [illegible] [illegible] [illegible] ( )

[illegible] [illegible] [illegible], ਇਸ [illegible] [illegible] ਦਾ [illegible] ਹੈ। ਆਪ ਜੀ ਦੇ [illegible]

ਵਿਚੋਂ ਇਕ [illegible] [illegible] [illegible] ਹਨ; ਜਿਵੇਂ [illegible] ([illegible]), [illegible] ([illegible]) (1985), [illegible], [illegible] (1989)

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ ਅਗਵਾਈ ਵਿਚ ਹਰ ਸਾਲ, [illegible] ਇਸ

ਮੇਲੇ ਦਾ [illegible] ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਵਿਚ [illegible] ਤੋਂ [illegible]

[illegible] [illegible] ਆਪਣੇ [illegible] [illegible] ਹਨ। ਇਸ ਸਮੇਂ [illegible] [illegible] ਦੀ

[illegible] [illegible] ਹਨ, ਜਿਵੇਂ [illegible] [illegible], [illegible] [illegible] ਅਤੇ [illegible] [illegible]

ਆਦਿ, [illegible] [illegible] [illegible] ਦੀ [illegible] [illegible] ਦਾ [illegible] [illegible]

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ [illegible] [illegible] [illegible] ਹਨ; ਇਸ ਦੇ [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ਨਹੀਂ। ਅੱਜ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] ਜਾਂਦਾ ਹੈ।

ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ ਜੀ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible] ਹਨ।

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

[illegible]

[illegible] ਨਾਮ ਦਾਨ, ਇਸ਼ਨਾਨ, ਸੇਵਾ, ਸਿਮਰਨ, ਪਰਉਪਕਾਰ ਅਤੇ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ਅੱਜ ਆਧੁਨਿਕ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਆਪਣੇ ਨੇ ਤਰੱਕੀ ਵਿਕਾਸ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਮੈਂਟਲੀ ਪੰਜਾਬੀ ਲੇਖਕ ਸਭਾ, ਪੰਜਾਬੀ ਸਾਹਿਤ ਅਕਾਦਮੀ, ਇੰਗਲੈਂਡ ਪੰਜਾਬੀ ਲਿਟਰੇਰੀ ਆਦਿ ਪ੍ਰਬੰਧਕ ਸੰਸਥਾਵਾਂ ਵਿਚ ਸਾਹਿਤ ਲੋਕਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨਾਂ ਨੇ ਤੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਸਮੇਂ ਤੇ ਪੰਜਾਬੀ ਕਾਵਿਤਰੰਗ (1960?), ਅਮ੍ਰਿਤਸਰ ਤੋਂ ਜਦੋਂ ਪੰਜਾਬੀ ਕਹਾਣੀਆਂ (1961?) ਪ੍ਰਕਾਸ਼ੀਆਂ ; ਏਥੇ ਉਦੋਂ ਤਕ ~~[illegible]~~ ਸਹਿਯੋਗ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪਹੁੰਚੇ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਾਂਝੀ 'ਆਤੇ ਫਿਰਸਤਾਨ' (ਏ.ਸੀ.ਸੀ.), ਸਤਿਆਰੀ ਇੰਗਲੈਂਡ (ਆਦਿਕ "ਇਹ ਦੇਸ਼ ਅੰਦੁ ਅਜਨਬ" "ਦੇਸ਼ਅਮਾ", "ਸਰੀਰ ਅਤੇ" ਅਤੇ "ਪ੍ਰਵਾਸ ਅਨੁਭਵ" ਇਹੀ ਆਦਿ ਸਾਂਝਾ ~~[illegible]~~ ਪੁਸਤਕਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰੀ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ।

ਵਲਾਇਤੀ ਸਾਹਿਤ ਸਭਾ ਨੇ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਦੇ ਅਨੇਕਾਂ ਅੰਗਾਂ ਸਹਿਤਕਾਰੀ ਦੀ ਦੇਣ ਇਸ ਉੱਤਮਤਾ ਦੀ ਗਵਾਹ ਹੈ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਲੇਖਕਾਂ ਨੂੰ ਅਮਰੀਕੀ ਦੇ ਇਕ ਨੈਪਵਰ ਵਿਚ ਇਕੱਠੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪਰਖ ਕਰ ਕੇ ਆਪਣੇ ਦੀ ਗਾਥਾਂ ਨੂੰ ~~[illegible]~~ ਕੀਤਾ ਹੈ।

ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਅੰਤ ਵਿਚ ਇੰਗਲੈਂਡ ਵਿਚ ਆਪਣਿਆਂ ਦੇ ਇਤਿਹਾਸ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਵੱਖ ਵਰਗਾਂ ਉੱਤਰ ਅਤੇ ਹਰ ਦੇ ਨਾਲ ਸਮਕਾਲੀਨ ਪੰਜਾਬੀ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਣਾਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਜੀਵਨ ਦੇਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਹੈ, ਜੀ ਜੀਵਨ ਢੰਗ ਵਿਚ [illegible] ਵੱਡਾ ਹੈ ਇਸ ~~[illegible]~~, ਨੀ ਤੇਜ਼ੀ ਸਾਹਿਤ ਵਿਚ, ਵਿਰਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਏਸੀ ਵਿਚ ਨਵੀਨ ਚਿੰਤਨ ਇਸ ਸੰਵੇਦਨਾ ਅਨੁਸਾਰ ~~[illegible]~~ ਸਭ ਕੀਤੇ ਹਨ।

ਵਲਾਇਤੀ ਅਤੇ ਦਸਤਾਰ ਲਹਿਰ ਦੇ ਪੰਜਾਬ ਵਿਚ ਹੀ ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਸਨ ਇਨ੍ਹਾਂ ਦੇਣ ਵਿਚ ਹੈ। ਸਾਹਿਤਕਾਰ ਪ੍ਰਤਿਨਿਧ ਕਹਾਣੀ ਸਾਹਿਤ ਦੇ ਖੇਤਰ ਬਹੁਤੇਰੀ ਦੇ ਸਰਗਰਾਂ

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible] 1965 [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com

11

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਏਥਾਂ ਦੇ ਖੇਤਰ ਨੂੰ ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ ਨਾਂ ਦਿੱਤਾ। (ਸਿਖ)
ਧਰਮ ਦੇ ਪ੍ਰਚਾਰ ਪ੍ਰਸਾਰ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸੁਧਾਰ ਲਹਿਰ [illegible]
ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਨੂੰ ਤੁਰਿਆ ਹੈ। [illegible] [illegible] ਅਤੇ [illegible]
~~[illegible]~~ ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੇ, [illegible] ਨੂੰ [illegible]
ਸ੍ਰੀ ਜੀ ਦੀ ਸਪੁੱਤਰੀ [illegible] [illegible] ਪੱਕਾ ਹੋਇਆ ਜਿਨ੍ਹਾਂ [illegible]
ਕਰ ਦਿੱਤੀ ਸੀ।

[illegible] ਅਤੇ [illegible] ਨੂੰ [illegible] ਜੀ ਦੇ [illegible]
ਦੀ [illegible] ਹੈ [illegible] [illegible] ਦੇ [illegible]
[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ ਦੀ [illegible] [illegible] [illegible]
ਦੀ ਅਤੇ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
~~[illegible]~~
~~[illegible] ਸਤਿਗੁਰੂ ਜੀ [illegible]~~

[illegible] ਜੀ ਦੇ [illegible] [illegible], [illegible]
ਅਤੇ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] ~~[illegible]~~ [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] ਹੈ। [illegible] [illegible] ਨੂੰ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] ਦੀ [illegible] [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] ਦੇ [illegible], [illegible], [illegible] [illegible]
ਅਤੇ [illegible] [illegible], [illegible] ਹੈ।

ਸ੍ਰੀ ਸਤਿਗੁਰੂ [illegible] ਜੀ ਦੇ [illegible] [illegible]
3 ਜਨਵਰੀ [illegible] [illegible] ਹੈ, [illegible] ਦੇ 9 ਤੋਂ 10 ਵਜੇ ਤਕ [illegible]

3. ਇਸ ਲੇਖ ਰਚਨਾ ਦਾ ਤਾਲ ਮਿਲੰਦਰ ~~...~~ ਨਿਭਾਇਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਇਕ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਪ੍ਰਚਾਰ, ਦੂਜੇ ਦੇਸ਼ ਦਾ ਫੈਲਾਅ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਲੋਕ ਪ੍ਰਿਯ ਬਣ ਗਿਆ ਅਸਰ ਵੀ ਹੀ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੈ। ਸਭ ਅਤੇ ਆਈ ਲਈ ਮਾਨਵ ਕਦਰਾਂ ਕੀਮਤਾਂ ਕਾਇਮ ਰਹਿਣ ਗਈ। ~~...~~ ਧਾਰਮਕ, ਰਾਜਨੀਤਕ, ਆਰਥਿਕ, ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ ਸਾਹਿਤਕ ਆਦਿ ਪਰਵਾਰਕਾਂ ਇਹ ਸਦਾ ਰਹਿਣਗੇ ਰਹਿਣਗੇ ਹਨ।

ਆਸ ਇਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਗਤੀ ਦੀ ਸਰੀ ... ਇਸ ਅਤੇ ... ਇਸ ਪ੍ਰਸੰਗ ਕਾਰਨ ਸੰਪਰਦਾਇ ਦੇ ਮੁਖੀ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿਚ ਆਪ ... ਦੇਸ਼-ਵਿਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਦੌਰਿਆਂ ਨਾਮਧਾਰੀਆਂ ਤੇ ਹੋਰ ਮਤ-ਮਤਾਂਤਰੀਆਂ ਲਈ ਆਦਰਸ਼ "ਸਰਵ" ਸਿੱਧ ਹਨ।

ਸਹਾਇਕ ਪੁਸਤਕ ਸੂਚੀ

1. ਸਤਿਗੁਰੂ ਜਗਜੀਤ ਸਿੰਘ, ਇਕ ਪਰਿਚਯ (ਲੇਖ) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ ਕਸ਼ੀ
2. ਸ੍ਰੀ ਭੈਣੀ ਸਾਹਿਬ (1978) ਸੁਰਿੰਦਰ ਸਿੰਘ
3. "ਸਤਿਜੁਗ" (ਸਪਤਾਹਕ ਪਤ੍ਰ) ਦਾ ਨਾਮਧਾਰੀ ਅੰਕ (1959)
4. "ਸਤਿਜੁਗ" (ਸਪਤਾਹਕ ਪਤ੍ਰ) ਦਾ ਅਨੰਦ ਕਾਰਜ ਅੰਕ (1954)
5. "ਨਾਮਧਾਰੀ ਨਿਤਨੇਮ"
6. ~~"ਕੂਕਿਆਂ ਦੀ ਵਿਥਿਆ" ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ~~
7. "ਰਹਿਤਨਾਮਾ"
8. ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ - ਡਾ: ਗੰਡਾ ਸਿੰਘ ਅੰਮ੍ਰਿਤ
9. ਅਮਰ ਤਪਸੀ ਸਤਿਗੁਰੂ ਰਾਮ ਸਿੰਘ ਜੀ (1959) - ਇੰਦਰ ਸਿੰਘ ਚੱਕਰਵਰਤੀ
10. ~~...~~

Sri Satguru Jagjit Singh Ji Elibrary NamdhariElibrary@gmail.com